

מסורת הש"ס

(א) [נקמן כ. כו. כח. פה: פו. קדושין ע"א. מיר כט, א.] (ב) קדושין ע. גיטין י. [תוספתא פסחים פ"ב ה"ב, א.] (ג) ג"ז שם ברכות מז, ד.) [נעיל ג, א.] (ד) [נכ"א: משארת, ו] [גיטין לו: וע"ג, ו] [תוספתא פסחים פ"ב ה"ג, ח.] [דברים יב, טו] [ויקרא יא, ו.] [נכ"א: דמיו, כ.] [נ"ל דאמריק בפסחים מ, ג.] [עין תו"ט שביעית פ"ח מ"א, מ] [דפוס ויניא],

	
הגהות הב"ח	
(א) תוס' ד"ה מלת וכו' כימי עורא כדאמרי' בפירקי דר' אליעזר וליכא:	
 	
הגהות מוהר"ב רנשבורג	

א רש"י ד"ה מכו דמיתא אע"ג וכו' ורואני שלא התמיד דקיימא לן דמותר ולא נפקין כהו דתמן הקמחין. מן מיצת ורואני עד הקמחין נמחק. ויב' ורואני שלא התמיד דמותר ולא נפקין כהו דק"ל הקמחין וצקנות וכו' ע"כ וכו"ל. ומלת דתמן הוא טעות. דאין זה משה כסוס מקום ומימרא דר"ה הוא בפסחים מ' ע"א. ובעל תורת חיים שנה בזה וחשב דמשה שלימה היא וטעות הדפוס הטעוה:
ב תוס' ד"ה מלת וכו' דלא קאמר ההם מנא, כ"צ ע"י שביעית פ"ח משנה י' וצומא י"ט שם:

	
מוסף רש"י	
אין שחיטה לעוף מן התורה. אלא מצדני סופרים (קמח כ. ונ"ח כו.) מצת כותי מותרת . לאכלה בפסח ואין זה משום חששא דחמין (קדושין עו. ובעי"ז גיטין י.) ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח . משום חובת לילה הראשון שהוא חייב לאכול מזה המשמרת, כדכתיב (שמות יט) צעיד תאכלו מזה, ואפילו ידעין זה דלא התמילה לא נפיק זה אלא אם כן עבד לה שימור לשם חובת מזה, דכתיב (שם) ושמרתם את המזות, וכותים בקיאל הן שגריה להשמרת לשמה ועושין לה שימור (גיטין ג.) ויולא זה דלא הוי קמחין וצקנות של עובדי כוכבים שלא חומצו דק"ל (פסחים מ) אדם ממלא כריסו מהם ובלבד שיאכל כזית מזה, דכתיב (שם) ושמרתם את המזות, וכותים בקיאל הן שגריה להשמרת לשמה ועושין לה שימור (גיטין ג.) ויולא זה דלא הוי קמחין וצקנות של עובדי כוכבים שלא חומצו דק"ל (פסחים מ) אדם ממלא כריסו מהם ובלבד שיאכל כזית מזה אחרת בלחרונה, משום דבמלת מזה צעין שימור לשם מזה, אבל מלת כותי אין לרין לאכול מזה אחרת בלחרונה, דבקאי צמזת שימור (קדושין עו.) ר"א אומר. אף בלילה כל ימות הפסח, תחשדינן להו שחא חמין (גיטין י.)	

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

דקוריא. מחרחות של צפרים שחוטין. ריש"ט צלע"ז: **אזני**. דאמר לעיל ג.] **יולא** ונכנס לכתחלה לא שרינן גבי שחיטה דייק מרישא: **ורצא**. דשרי [שם] דייק מסיפא דלא מנריך תנא צדיקה אלא היכא דצא ומצאו:

עומד על גביו דמי. ועומד על גביו דקתני תנא היינו יולא ונכנס:

דקוריא של צפרים קוטע ראשו של אחד מהן וגותן לו אכלו מותר לאכול משחיטתו ואם לאו אסור לאכול משחיטתו אביי דייק מרישא רבא דייק מסיפא אביי דייק מרישא טעמא דישראל עומד על גביו אבל יוצא ונכנס לא רבא דייק מסיפא טעמא דבא ומצאו ששחט אבל יוצא ונכנס שפיר דמי ולאביי קשיא סיפא אמר לך יוצא ונכנס נמי בא ומצאו קרי ליה ולרבא קשיא רישא אמר לך יוצא ונכנס נמי בעומד על גביו דמי כיוצא בו מצא בידו דקוריא של צפרין קוטע ראשו כו' אמאי ליחוש דלמא האי הוא דהוה שחיט שפיר אמר רב מנשה (סימן מבכני"ם איזמ"ל בזכרי"ם) במכניסין תחת כנפיו ודלמא סימנא הוה יהיב ליה בגויה אמר רב משרשיא דממסמם ליה ממסמוס ודלמא קסברי כותים ^א אין שחיטה לעוף מן התורה ולטעמין ^ב שחייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור מי כתיבן אלא כיון דאחזיקו בהו אחזיקו בהו ה"ג כיון דאחזיקו אחזיקו ואחזוק ולא אחזוק בדלא כתיבא תנאי היא ^ד דתניא מצת כותי מותרת ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח ר"א אומר לפי שאין בקיאין בדקדוקי מצות כישראל רשב"ג אומר ^ה כל מצוה שהחזיקו בה כותים הרבה מדרקדקין בה יותר מישראל אמר מר מצת כותי מותרת ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח פשיטא מהו דתימא לא בקיאי בשימור קמ"ל ר"א אומר לפי שאין בקיאין בדקדוקי מצות קסבר לא בקיאי בשימור רשב"ג אומר כל מצוה שהחזיקו בה כותים הרבה מדרקדקין בה יותר מישראל היינו ת"ק איבא בינייהו דכתיבא ולא אחזיקו בה ת"ק סבר כיון דכתיבא אע"ג דלא אחזיקו בה ורשב"ג סבר אי אחזוק אין אי לא אחזוק לא אי הכי כל מצוה שהחזיקו בה כותים אם החזיקו מיבעי ליה אלא איבא בינייהו דלא כתיבא ואחזיקו בה תנא קמא סבר כיון דלא כתיבא אע"ג דאחזיקו בה נמי לא רשב"ג סבר כיון דאחזוק אחזוק גופא ^ו אמר רבא ישראל מומר^ז אוכל גבילות לתיאבון בודק סבין וגותן לו ומותר לאכול משחיטתו מאי טעמא כיון דאיבא התירא ואיסורא ^ח לא שביק התירא ואכיל איסורא אי הכי כי לא בדק נמי מיטרח לא טרח אמרו ליה רבנן לרבא תניא דמסייע לך ^ט חמצן של עוברי עבירה אחר הפסח מותר

ד.

דקוריא. סל כמו דקוריא דפרק השוכר את הפועלים (צ"מ דף פד.) ודמפנין (שבת קסו.): **מבכנים איזמל בזכריים**.

סימני שמעמתא דרב מנשה ודהא מכילתא הן הך דמכניס תחת כנפיו ולקמן צפרק שני (דף לז.) איזמל שאין לו קרנים וצפרק אלו טרפות (לקמן דף נה.) הנהו דיכרי

דגנזי גנזי אין חוששין לריסוק צברים מיהו גם צמקומות אחרים יש כדאשכחנא צפרק צ' דיצמות (דף כה.) דאמר רב מנשה גזון דדצריהם כשר לעדות אשה וצפרק מי שהחשיך (שבת קטו.) אמר רב מנשה חדא קמי חדא תרי קמי תרי שפיר דמי: **מצת כותי מותרת**. וא"ת והלא גזרו על פתן ^א לפי שהיו מנטלין ביהן בית המקדש כימי עורא ^ב כדאמר צפירקין דר"א ^ג (פ' לה) וליכא למימר דהיינו צכותים ראשונים דכתיב צסס ואת אלהיהם היו עובדים ודהא קאמר התם מכאן אמר ר"א כל האוכל פת כותי כאילו אוכל צשר חזיר ותינינא נמי לקמן (דף יג.) שחיטת צדוקי לעצודת כוכבים פתו פת כותי ואומר ר"ת דמיידי הכא צעיקה דישראל עשהה הכותי ממנה מלא וא"ת והיאך יולא זה ושמה הוא לא שמר לשם מזה דהא חשידי אלפני עור לא תתן מכשול וי"ל כגון שלא אכל הכותי מזה אחרת כל הלילה: **איבא בינייהו דלא כתיבא ואחזיקו בה כו' צפ"ק** דגיטין (דף י.) מוכח דכתיבא ולא אחזיקו זה נמי איכא צינייהו דלת"ק מהני ולרשב"ג לא מהני והכא לא נקט אלא לא כתיבא ואחזיקו זה משום דאשחיטת כותי צעי לאתויי תנאי אי"נ דלא אתא לשנויי אלא מה שהקשה אם החזיקו זה מצעי ליה ושם פירשנו:

מותר בקיאין בדקדוקי מצות קסבר לא בקיאי בשימור רשב"ג אומר כל מצוה שהחזיקו בה כותים הרבה מדרקדקין בה יותר מישראל היינו ת"ק איבא בינייהו דכתיבא ולא אחזיקו בה ת"ק סבר כיון דכתיבא אע"ג דלא אחזיקו בה ורשב"ג סבר אי אחזוק אין אי לא אחזוק לא אי הכי כל מצוה שהחזיקו בה כותים אם החזיקו מיבעי ליה אלא איבא בינייהו דלא כתיבא ואחזיקו בה תנא קמא סבר כיון דלא כתיבא אע"ג דאחזיקו בה נמי לא רשב"ג סבר כיון דאחזוק אחזוק גופא ^א אמר רבא ישראל מומר^ב אוכל גבילות לתיאבון בודק סבין וגותן לו ומותר לאכול משחיטתו מאי טעמא כיון דאיבא התירא ואיסורא ^ב לא שביק התירא ואכיל איסורא אי הכי כי לא בדק נמי מיטרח לא טרח אמרו ליה רבנן לרבא תניא דמסייע לך ^ג חמצן של עוברי עבירה אחר הפסח מותר

מהם ובלבד שיאכל כזית מזה בלחרונה: **ורבי אליעזר אומר**. אפילו לאוכלה: **קסבר לא קניאי בשימור** לא גרסינן. וטעמו משום חימוץ. ולמאן דגרסי ליה הכי מפרש לא בקיאי לשומרו מלהחמין. וי"מ ור"א אוסר ללאת זה ידי חובתו צפסח ולאו מילתא היא שאין זה לשון **איסור: איכא צינייהו**. מילתא דכתיבא בלזורייתא ולא ידעינן זהו דאחזיקו זה: **ס"ק**. דלא איירי צחוקה כלל אכתיבא דלזורייתא קפיד ומנא מנא ויה"ה לכל הכמוצים בתורה אע"ג דלא ידעינן אי אחזיקו זה אי לא אחזוק סמכינן עלייהו דכיון דכתיבא ודאי אחזוק זה ור"א אוסר אפילו אחזיקו זה דהא אמינא דקדוקין מצות ורשב"ג אתא למימר אחזוק אין לא אחזוק לא. ולאו היינו תנאי ודאמר לעיל עד מסקנא דמילתא: **כל מזהו**. משמע דלרצויי אתא אפילו הנך דלא איירי זהו וכיון וידאוקומן דאהני דאיירי זהו לעיל קאי דהיינו דכתיבי למעוטי אתא: **אם החזיקו מיבעי ליה**. דהשתא הוי משמע שפיר דפליג אמרייהו לת"ק דשרי צלל חזקה ור"א דלוסר אפילו החזיקו ואתא איהו למימר אם החזיקו מדרקדקין זה ומותר ודלא כר"א הא לא אחזיקו אסור ודלא כת"ק דשרי צלל אחזיקו אבל השתא דקתני כל משמע דאפילו הנך דלא כתיבין נמי קאמר דסמכינן אחזקיייהו: **אלא איכא צינייהו דלא כתיבא ואחזוק זה ס"ק סבר**. מזה וכל דממאי ליה דכתיבא סמכינן עלייהו צין אחזוק צין לא אחזוק ודלא כתיבא לא סמכינן עלייהו ואפילו אחזוק ור"א סבר אפילו כתיבא ואחזוק לא סמכינן עלייהו ורשב"ג סבר כל מזהו שהחזיקו ואע"ג דלא כתיבא סמכינן עלייהו כיון דאחזוק אחזוק. והיינו תנאי דלעיל ת"ק ורשב"ג: **כיון דאיכא הסיור ואיסורא**. קמיה שבידו להכשירה וצידו לנבלה: **מטרה לא טרח**. אם לא ימנאנה יפה לא יחזור אחר סבין אחרת: **תניא דמסייע לך**. דכל מי שאינו עושה להכעיס ואיכא התיראו קמיה לא שציק התירא ואכיל איסורא: **של עובדי עצירה**. שאין מצערין חמץ צפסח מפני הפקידה: **מותר**

^[1] כלומר היינו תנא קמא דרבי אלעזר: אי הכי כל מצוה שהחזיקו בה כותים אם החזיקו מבעי ליה. כלומר כיון דרשב"ג מחמיר יותר מת"ק אם החזיקו מיבעי: כיון דאיבא התירא ואיסורא. כלומר דיכול לשחוט שפיר לא שביק היתר ואכיל [איסורא] שלא יחשוד יפה: חמצן של עוברי עבירה. מניחין חמצן אחר הפסח בבית אחד הן הן

גליון הש"ס

גמ' שחי' דרסה וכו'. אשגיות דלשנא הוא דהא דרסה כתיבא בקרא דדרדשיק לקמן דף ל ע"צ אין ושחט אלא ומשך ווי"כ שר"י לקמן דף כו ע"א ד"ה דלא אלא כיון שהוא שגור להוכיח אלו ה' צמד נקט לה. רשכ"א במשמרת היות הלכות שחיטה דף ו' ע"ב. אבל צמדשו לקמן רפ"ב תנן דהך דרסה הכ"ל הוא אשכחמא ודרסה ג"כ מהלכה למשה מסיני:

	
צעני רש"י	
ריש"ט. ציפורים שחוטות מושחלות על חבל.	

	
 	

שיטה מקובצת

א מותרת לאכילה ולא חישינן לחמץ: **ב** דתניא הקמחין ובצקתן **ג** דהא באין בקיאין בדקדוקי מצות תליא טעמא והם אינם כרי ורבן שמעון בן גמליאל אתא: **ד** ולא היינו תנאי דאמרי' לעיל אחזוק ולא אחזוק תנאי היא אלא עד מסקנא: **ה** וכוין דקאומקין דאהנך דאיירי בהו לעיל קאי דהיינו ברכותין למעוטי אתא הובא דלא אחזוק: **ו** ואיבא התירא ואיסורא קמיה לא שביק: **ז** דרב מנשה דהך כמילתאן הן:

	
 	

רבינו גרשום

דקוריא של צפרין. קוטער של ערפות שחוטין מצא בידו של כותי: אמר רב אשי במכניסין תחת כנפיה. כלומר במכניסין הצפרים תחת גלימא שלו וקוטע וכוין אחד מהן. דכותי אינו יודע מאיזה מהם נתן לו: דמסמטי ליה מסמוטי. כלומר שמלכלכו בטיט שאפי' יש לו סימן אין מכיר הסימן: ולטעמין שהייח דרסה ודלמא קא סברי כותים אין כתיבן. כלומר את אמרת כיון דאחזיקו בהו אחזוק ואכלין משחיטתן אפי' מבהמה הכא נמי לענין עוף כיון דאחזוק אחזוק אע"ג דלא כתיב: דאחזוק ולא אחזוק בדלא כתיבא. כלומר אי חשיבא חזקתן חזקה במילתא דלא כתיבא כגון עוף אי לא חשיב: תנאי היא. לפי שאין בקיאין בדקדוקי מצות. כלומר אין בקיאין בשימור שלא יחמין. כדאמרין במס' פסחים שלש נשים עוסקות בבצק: רשב"ג אומר כל מצוה שהחזיקו בה כותים:

^[1] דמיו רש"י לאוספי אתנא קמא אף מזהו שהיא מדברי סופרים ואינה כתובה בתורה אם החזיקו בה (שם). אוכל גבילות לתיאבון. כי לא משכח היתר אכיל נבלות ומאחר שהסבין צדוקה ומתנה צידו שחיט שפיר, דכל כמה דמצי למיכל היתרא לא אכיל איסורא ובי אין לו סבין צדוק לא טרח להדורי תגר סבין יפה אם 11 פגומה (לעיל ג.)

^[2] י"ל היינו מ"ק. כלומר וכו'.